

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXIII. Non satis constat an saepe jam pro rebus ratione praeditis, an semel
tantum passum, an etiam aliquando passurum Christum putaverit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ORIGENIANUS

pro salute Dæmonum Deum futurum quod sunt ijs, ad quos venturus est liberandos. Tum verba ipsa A Origenis exhibet, unde accusationi sua robur addat, & nos ea quoque infra referemus. Notandum interim diserte affirmare Hieronymum neutriquam dixisse Origenem Christum pro salute Dæmonum Dæmonem futurum, quod neque apud illum legerat Theophilus; sed ex Origenis dictis id uterque ratiocinando collegit; cum Christum tamen Angelis & ecclœstibus Virtutibus in sua quibusque forma apparuisse scriperit, ut ostendemus paulo post. Superiorum etiam similis est Orosij apud Augustinum adversus Origenistas conquestio in Commonitorio, quod inter Augustini opera, in capite libri contra Priscillianitas & Origenitas edi solet: *De corpore vero Domini sic trididerunt, quis cum usque ad nos veniens Filius Dei post 100 milia annorum otiosus erit, quem non fuerit, sed predictus remissione Angelis, Potestatis, atque universi superioribus, cum qualitate formæ corum quos visitaret assumeret, usque ad pulchritudinem carnis affissionem specie transfigire. Ex eo quoque potissimum Origeni confusione invidiam Ägyptios Episcopos refert Posthumianus apud Sulpitium Severum Dialog. 1. cap. 3. quod in ejus libris legeretur, quia Dominus Iesus, sicut pro redempcione hominis in carne vestiisse, crucem pro hominibus facte passus, mortem pro hominibus aternitate gestasse, ita sicut eodem oratione posponi etiam Diabolum redempturum: quia hoc bonitatem illius, pietatem congeriet, ut qui perditum hominem, formasset, prolapsum quoque Angelum liberaret. Hinc Bernardus Serm. 44. in Cantic. Cantic. Denique inquit, operatus est salutem in medio terre: numquid & in medio aëris? Hoc adversum Origenem, qui in aëre Dominum gloria denuo pro Dæmonibus impudenti crucifigit mendacio; cum hujus confessus mystery Paulus affirmet, quod resurgens ex mortuis iam non moritur; mors illi nata non dominabitur. & Albertus Magnus in Epistola 8. Dionysij: Non quod futurum sit Christianum iterum pati, secundum Origenem errorem. Peius quid ex ipsi Origenis verbis reprobatur Justinianus Imperator in Epistola ad Menam, futurum nempe ut pro Dæmonibus crucifigatur Christus, idque se penumero per secula futura. Tum in subiectu huic Epistolæ anathematim Origenem tangit, cum eos damnat qui dixerint Verbum Seraphimū factum esse Seraphimis, & similem reliquis coeli Virtutibus; & cum addit anathema esse qui dixerint Christum in seculo futuro crucifixum iiri pro Dæmonibus, sicut & pro hominibus.*

Nicephorus inter hareses Origeni adscriptas damnam illam fuisse refert, & in cap. 17. cap. 27. dicitur quod sit Christus crucifixus pro Demonibus, & sepius in futuris seculis idem perpetius a spiritibus nequit qui sunt in cælestibus. Horribile vero est & execrandum quod D. Iohannes Damascenus in libro De Heresibus Origeni perfusum fuisse ait, nempe Christum unum cum Diabolo a rege gubernatum iri, eunque in crux aetiam Demonibus falsa denuntiatur.

XXII. Nunc ritis omisiss, ex ipso fonte hauriamus. Origenes Homilia 10. in Luc. ex eo probat Iesu Christi adventum Veteris Testamenti Patribus profuisse, quod coelestibus profuerit, iuxta Apostolum Col. 1. 20. Quo Pauli loco in eamdem abutitur sententiam Hom. 2. in Levit. & libr. 5. in Epist. ad Rom. Hoc autem coelestium nomine, non Angelorum modo ordines, sed fidera quoque notavit, ut pote qua non anima modo, sed ratione etiam prædicta censuerit. Quæcunque autem ratione possint, peccato esse obnoxia, ac proinde purgatione indigere arbitratus est; purgationis vero officium illis morte sua exhibuisse, salutemque procurasse Christum, επειδὴ πάντος ἐπινοεῖν, τόλμῳ τῆς αἰτίας παραπομπῆς εἰς τὸν θεόν. Sic errori coheret. Rationalia porro enumerans Tom. i. in Ioh. p. 32, Angelos in iis, homines, ac Dämones collocavit. Atris autem animam addidit, & supernis nimuris celitum ordinibus deponit, ad quam pereque mortis Christi beneficium pertinuerit. Commentaria illa palam profert Tom. i. p. 38. in Iohann. Christumque asserit magnum esse Pontificem, non pro hominibus modo, sed pro omni etiam quod rationis estet capax; atque ita demum concludit: καὶ τὸν τοῦτον εἰδοφέναιον φύσιν αὐτὸν φασκεὶ ἀμφοτερούς γεννητὸν θεόν, οὐκέτι διὰ δύο ποὺς φύσιν αὐτοῦ συντίθενται εἰς αὐτούς παραπομπήν, οὐδὲ τοῦτο πάντας τοὺς θεοὺς εἰς τὸν θεόν τον εἶπον τὸ δεῖ. οὐκέτι τοῦτον εἴπερ. δέσποτος ἡ νοοῦσα εἰς τὸν θεόν. εἰ μὲν δέσποτος εἴπερ τὸν θεόν. Simile quid innuit Tom. 2. in Iohann. p. 69. cum Christum lucem esse ait, non hominum duntaxat, sed & F eorum omnium qui rationis capaces sunt. Nec his finibus mortis Christi premium & valorem circumscripti vobis est, sed ad res creatas omnes porrexit: ait enim Tom. 13. in Math. p. 313. Christum passum γεγόνει οὐ πάντων, οὐ πάλλα τοὺς κόσμους & Tom. 2. in Ioh. p. 58. οὐ τοὺς οὐρανούς. οὐ πάντας τὸν θεόν. οὐ πάλλα τοὺς θεούς τοὺς δουλεῖας τοὺς φύσεων αἵτιον πόθον. οὐ τοὺς θεούς, μαρτυρεῖ τοῦτο θεούς διδύμους τοὺς θεούς τοὺς οὐρανούς.

XXIII. Non satis vero ipse sibi videtur constare, cum rationem modumque explanat, quo res rationis compotes à corruptionis servitio Christus liberavit. Nam singulis Angelorum ordinibus, in sua uniuersa forma appatuere, Evangelium prædicasse, & in cœlo denique mortem pro iis obiisse sciscere videtur aliquando. Velut cum ait Hom. 8. in Gen. Considerandum est quia Angelus hec referunt ad Abraham locutus, & quia in consequentiis evidenter

A hic Angelus Dominus ostenditur. Unde puto quod sicut inter nos homines habitu reperiens est ut homo, ita & inter Angelos habitu est reperiens ut Angelus. Et cum Tomo 15. in Matth. p. 373. Angelos Christi Discipulos appellari posse assertit: φαντάζεις οὐκ εἶ διά ποιητὰς θραύσεις τοῦ μαθητῶν μηδέ δύναμαι λέγειν, ἵνα μὲν μόνοις εἰ μέθεται αὐτῷ μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγγέλοι οἵς ἀφθονοί εἰσιν. Εἰ εἴ τοι αὐτῷ πιστεύεις θάσος πάντας ὁνειρούς σου ζωγράφεις, καὶ μόνον εἰς τοὺς αἰῶνας πούτρους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας. Et cum Tom. 8. contr. Cels. Christum dicit πολλὴν διάβολον εἰπαντίαν τοῦ Λέγοντος, οὐκ εἶπεν τοῦτο τοῖς λέγοντος: Εἰ διάβολος εἰπεῖς τοῦ πατέρος, οὐκ μεταβολῆς τοῦ διάβολος εἰπεῖς. Et cum primo in Iohannem Tomo p. 32. Servatorem ait factum omnia omnibus, ut omnes lucrifaceret, qui cuncte salutem adipisci poterant, quod rationis essent participes: tum res ratione pollentes recenseret, carumque triplicem constituit seriem: ac primam Angelis assignat, & dubitat deinde posteriore fine partes adscribat hominibus, an Γένεσις δοξολογία, quorum à numero Daemonum, vel omnes, vel aliquos esse autem. Et cum libro primò Commentariorum in Epitoliā ad Rom. querit anno Christus manifestatus in carne, cum apparuerit Angelis, iuxta Apostolum, eis absque Evangelio non apparuerit: tum subiectū deinde: Si ergo cum apparuerit, nobis omnibus hominibus non sine Evangelio apparuerit, consequentia videtur ostendere, quod etiam Angelico ordini non sine Evangelio apparuerit, illo foras quod aeternum Evangelium a Iohanne memoratum supra edocimus. Si vero etiam in reliqua celestibus ordinibus tale aliquid gestum esse ab eo suspicendum sit, in ea singuli quique sunt forma apparuerit eis, annuntians pacem, quoniam quidam per sanguinem crucis sue pacificavit nos solum que in terra, sed que in celis sunt, etiam tu apud temetipsum diffidisti. Ecce cum Homil. 1. & 2. in Levit. Christum in celestialibus viis alem corporis sui virtutem, velut corporale quoddam sacrificium immolasse ait, & coelestia catenus pacificasse pet sanguinem suum, quatenus in celis pro munere oblatus est.

At contra una morte in terris obita rebus universis ratione instructis salutem promisit Christum pluribus locis decernit. Nam præter magnam eorum partem qui supra deponiti sunt, unde id facile colligas, & hunc præfertim Tomi in Iohannem prioris, p. 38. in quo Christus dicitur μέτας αὐτοῦ Λέγεται πάντοις, αλλὰ καὶ πάντες δοκιμῶνται εἰ μέτα δοκιμασίας οὐ γένεται εἰναντίον αἰτίων αἰτίων: & istum præterea ē Tom. 7. contr. Cels. οὐ πιστεύεις οὐδὲ καὶ τίλεις, ἀλλὰ εἰχεῖς τὸν κανόνα τοῦ Λέγοντος τοῦ διάβολος, ἢ Εἴ τοι δοκιμάνων μήτηρ φεύγει τοῦτο: unus ille pro omnibus esse posset, qui habetur in fine libr. 5. in Epist. ad D. Rom. ubi mirari se dicit quidam contra hanc evidenterissimam Pauli sententiam velle afferre, quod in futuri iterum seculis vel eadem vel similia pati necesse sit Christum, ut libertari possint etiam hi quos in praesenti vita dispensatio eius medicina sanare non potuit. Et paulo post: Sed ad hoc, inquit, nos breviter prout possumus respondebimus. Manere quidem natura rationabilis semper liberum arbitrium non negamus, sed tantam esse vim crucis Christi. & mortis huius quam in seculorum fine suscepimus, afferimus, ut ad sanitatem & remedium non solum praesentis & futuri, sed etiam praetitorum seculorum; & non solum humano huic nostro ordini, sed etiam celestibus Virtutibus, ordinibusque sufficiat. Secundum sententiam namque ipsius Pauli Apostoli Christus pacificavit per sanguinem crucis sue non solum que in terra sunt, sed & que in celis: vel ille ē lib. 2. Σει αὐτῷ, cap. 3. Decet autem, inquit, sanctus Apostolus quod Christus in eo seculo quod ante hoc fuit, non est passus, sed nec in illo quidem quod ante ipsum ē fuit: & nescio si enumerare sufficiam quanta fuerant anteriora secula in quibus passus non est. Ex quibus tamen sermonibus Pauli ad occasionem hujus intelligentia (ut verum proferam) facile deveniemus: ait enim: Nunc vero semel in consummatione seculorum ad resellendum peccatum per hostiam sui manifestatus est. Semel ait enim hostiam effectam, & in consummatione seculorum ad resellendum peccatum est manifestatum. Sed Rufini tamen perfidiam denuo recordemur.

At vim eam licet morti quondam in terris Christo illata tribuant loci supra adducti, quæ hominū Angelorumq; servandis ordinibus sufficeret iterum tamen in sequentibus seculis passurum Christum videtur affirmare Hom. in Levit. Nisi quia forte, inquit, hoc intelligi voluit (Moyces), quod sanguis Iesu non solum in Hierusalem effusus est, ubi erat altare, & basis eius, & Tabernaculum testimonium, sed & quod super illud altare quod ē in celis, ubi & Ecclesia primitorum est, idem F ipse sanguis aspersus erit. Manifestus vero erroris hujus locus ille est quem exhibet Iustinianus in Epist. ad Menam ē lib. 4. Σει αὐτῷ. Sic ille vulgo editus est: Βαπτιστὴς διὰ τὸ ζετόντα σαυτοῦ θνήσκει, καὶ πολλαὶ τέτοια εἰς τοῦ ιεροῦ ποτήραν, αλλὰ καὶ μάργανον παραδίδει ποτεῖν. Τοῦτο εἰπεῖν τοποθετεῖται ξενόγενος. ἀλλὰ εἰς τονόμαντον τὸ ποτητας η Εἰς οὐετανίας, οὐτοῦ εἰς θάρπαντον αἰδονιανθα συντύδοντος διευθετεῖται τοῦ ποτητας, ἀντικείμενον διατίθεται τοῦ ποτητας. Εἴ τοι τοῦ ξενογένους διδούστε, γίνεται τοῦ Λέγοντος, ὃς εἰς οὐετανίας τὸ ποτητας αἰώνα. Ι. οὐτούσιαν. Quem locum aliquanto ampliorem & Latino sic conceptum sermone representat Hieronymus in Epist. 61. ad Avit. cap. 4. Sicut enim per umbram Evangelij, umbram Legis implevit: sic quis omnis Lex, exemplum & umbra est ceremoniarum celestium, diligenter requiriendum, utrum recte intelligamus, Legem quoque celestem, & ceremonias superni cultus plenitudinem non habere, sed indigere Evangelij veritate, quod in Iohannis Apocalypsi Evangelium legimus sempiternum, ad

comparationem videlicet hujus nostri Evangelij, quod temporale est, & in transiitro mundo ac seculo A predictatum. Quod quidem etiam si usque ad passionem Domini Salvatoris inquirere voluerimus: quamquam ardax & temerarium sit in cœlo ejus querere passionem; tamen si spiritualia inequità in cœlestibus fonte, & nobis erubescimus crucem Domini confiteri propter destructionem eorum, que sua passione destruxit; cur timeamus etiam in superius locis, in consummatione seculorum aliquid simile suspicari, ut omnium locorum Gentes illius passione salventur? Ex hac Hieronymi interpretatione liquet perperam à Iustiniano accepta fuisse verba Origenis; nam quod apud eum legitur: *io&c; & ouλieis & πατέρες αἰώνων*, tamne supine & negligenter intellexisse credemus Hieronymum, ut verteret: *a consummatione seculorum?* Potius est ut dicamus legendum: *επὶ & οὐ πλείους & αἰώνων*, faciliter literarum permutatione: nam & libr. 5. in Epist. ad Rom. ubi vertit Rufinus: mortis huius quam in seculorum fine suscepit, verisimile est scripsisse itidem Origenem: *επὶ & οὐ πλείους & αἰώνων*. Id si ita est, Origeniano huic loco lemma hujusmodi Iustinianus immixtito præfixerit: *οὐ νέος δικαιοσύνης τοῦ χριστοῦ ταυτότητας, οὐ πλάνης τοῦ εἰς τούς οὐρανούς αἰώνας* Operere Christum etiam pro Dæmonibus crucifigi, idque sapientis in futuris seculis: quod cū extra ordinem in fronte describendum esset, male sequentibus in unam seriem adtextum est.

XXIV. Certe de morte à Christo oppedita alter sensu Origenem ac vulgo in eum jaellatur, ex perspectis attenta consideratione ejus verbis conjecturam capio; neque enim persuaderi possum tantum in eo fuisse vixcordia, ut iterata Christum vel paßum, vel paſſum esse crederet supplicia, aut in cœlo, aut in aere; vel Angeli, vel Dæmonis indutum forma. Calumniæ huic præbuisse videatur ansam utius ille locus quem proferunt Iustinianus, & Hieronymus. Nam aliud nullum expressis heresos hujus notis insignem apud C eum reperi, nec ullos in ijs exitissimis lucubrationibus verisimile est qua intercederunt; nec eos quippe intactos adversarij ejus prætermisserint. At locum hunc Iustiniani corruptum fuisse demonstravimus. Quod si Hieronymi interpretationi adhæreamus, non tam aperta erit sententia, ut inde consequi demus id voluisse sibi Origenem, Christum pro Dæmonibus iterum mortem appetiturum. Maximam præterea & precipuam Dogmatis hujus partem, qua pro salute Dæmonum Dæmonem futurum Christum statuit, minime in Origenis extare libris fatetur Hieronymus, sed ex ejus tantum pronuntiatis necessario profluere arbitratus est; itidem ut Alexandrinus ille Theophilus, quemadmodum dixi, cum eorum accusationes recenserem. Gentianam ergo de morte Christi doctrinam Origenis hanc fuisse censem: semel omnino Christum obiisse, in terris nimirum, cum a Pontio Pilato morti adductus est: postquam autem cruento illic mænatis sacrificio hominū peccata eluit, spirituali quodam sacrificio cœlestium, altarumq; rerū, quæ rationis compotes essent, noxas absteruisse. Nisi quia forte, inquit Homil. 1. in Levit. hoc intelligi voluit (Moyles) quod sanguis Iesu in Hierusalem effusus est, ubi erat altare, & basis eius, & Tabernaculum testimonij: sed & quod super illud altare quod est in cœlis, ubi & Ecclesia primi ororum est, idem ipse sanguis aperitus erit, sicut & Apostolus dicit: *Quis pacificavit per sanguinem crucis sue, sive qua in terra sunt, sive qua in cœlis.* Reclite ergo secundo nominat altare, quod est ad ostium Taurinaculi testimonij, quia non solum pro terrestribus, sed etiam pro cœlestibus oblatus est hostia Iesu. & hic quidem pro hominibus ipsam corporalem materiam sanguinis sui fecit: in cœlestibus vero misericordias (si quid illi inibi sunt) sacerdotibus, cœlalem corporis sui virutem, velut corpore quoddam sacrificium, simulavit. Additæ deinde duplēcim E in eo fuisse hostiam, unam terrestribus convenientem, aliam aptam cœlestibus; & cum dupli illo velamine, quod commemorat Paulus in Epistola ad Ebrios, caro Christi, & cœlum quod ipse penetravit, significantur, duplex proinde intelligendum esse sacrificium, per quod terrestribus & cœlestibus salutem comparabit. Hac attente perspecta expositionem que ad oram adjecta est, manifesto resplendet, quia cœlesti illud sacrificium Eucharistiam esse, terrestre vero toleratam in cruce mortem affterit. Præterea non pro peccato, sed pro munere oblatu in cœlo Christū pronuntiat Hom. 2. in Levit. Vide ergo, inquit, ne forte Iesu, quem Paulus dicit pacificasse per sanguinem suum non solum qua in terris, sed & qua in cœlis sunt, idem ipse sit vitulus, qui in cœlis quidem non pro peccato, sed pro munere oblatus est: in terris autem, ubi ab Adam usque ad Moysem regnavit peccatum, oblatus sit pro peccato: & hoc est paßum esse F extra castra. Quoniam autem unicuique in sua forma apparuerit, exponit ipse Tom. 1. in 1. Tim. 3. 16. Ioh. p. 32. 33. & hominum hominibus factum esse docet, quando Manifestatus est in carne; Angelum Angelis, quando Patriarchis & Prophetis visus est, Moyse putu in rubo; Inferis autem, quando Factus est inter mortuos liber. Prædicasse quoque Angelis Evangelium dici potest, quando futura Incarnationis mysterium ipsis aperuit; Subterraneis vero, quando Eclœstastic. Penetravit omnes inferiores partes terre, & inspexit omnes dormientes, & illuminavit omnes sperantes 24. 45. in Domino; quando Monificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu, in eo his qui in carcere erant 1. Pet. 3. spiritibus veniens predicavit, qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in 18. 19. 1. Pet. 4. 6. diebus Noë; quando Mortalis evangelizans est, ut judicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum Deum in spiritu. Vel tunc etiam Angelis doctrinam suam prædicasse

Hier. Epist. 6. ad Aris. cap. 4.

Hebr. 6. 9. & 10. 20.

1. Tim. 3. 16.

Ioh. p. 32. 33.

1. Pet. 3.

1. Pet. 4. 6.